

Sağlık Bilimleri ve Yaşam Dergisi

The Journal of Health Sciences and Life

Arel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Yayın Organıdır

2022; Cilt/Volume 6, Sayı/ Number 1

Derleme

SAĞLIK YÖNETİMİ BÖLÜMÜNÜN AKADEMİK PROFİLİ

ACADEMIC PROFILE OF DEPARTMENT OF HEALTH MANAGEMENT

Yusuf KARAŞİN¹ Elif TATLI²

ÖZET

Amaç: Lisans düzeyinde eğitim görülen sağlık yönetimi bölümünde hizmet vermekte olan akademik personelin profilini belirlemektir.

Yöntem: Bu amaç doğrultusunda betimsel tarama modeli kullanılmıştır. 2021 ÖSYS kılavuzunda lisans düzeyinde sağlık yönetimi bulunan üniversiteler bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu çalışmada örneklem seçme yoluna gidilmemiş olup, evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Sağlık yönetimi bölümünde hizmet veren akademik personelin bilgisine YÖK Akademik platformu üzerinden ulaşılmıştır. Akademik personelin sadece eğitim bilgileri incelenmiştir.

Bulgular: Yapılan analiz sonucunda Türkiye de 2021 ÖSYS kılavuzunda 82 üniversitede lisans düzeyinde sağlık yönetimi bölümünün yer aldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Sonuç: Bu üniversitelerde görevli akademik personelin pek çoğunun Sağlık Yönetimi mezunu olduğu ancak sağlık yönetimi bölümü ile çok da ilgisi olmayan Biyoloji, Fen ve Matematik eğitimi gibi alanlardan mezun olan bilim insanlarının da Sağlık Yönetimi bölümü bünyesinde akademik personel olarak görev yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Yönetimi, Akademik Personel, Akademik Profil

ABSTRACT

Objective: The aim of the study is to determine the profile of the academic staff serving in the health management department at the undergraduate level.

Method: For this purpose, descriptive survey model was used. Universities with undergraduate health management in the 2021 ÖSYS guide constitute the universe of this study. In this study, no sample selection was made, and the whole universe was tried to be reached. The information of the academic staff serving in the health management department was accessed through the YÖK Academic platform. Only the educational information of the academic staff was examined.

Results: As a result of the analysis, it was found that 82 universities in Turkey have health management departments at the undergraduate level in the 2021 ÖSYS guide.

Conclusion: Most of the academic staff working in these universities are Health Management graduates, but they do not have much to do with the health management department. It was concluded that scientists who graduated from fields such as mathematics education also work as academic staff within the Department of Health Management.

Key Words: Health Management, Academic Staff, Academic Profile

¹ Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Öğr. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı, İstanbul, ORCHID:0000-0002-4594-9290
yusufkarasin@esenyurt.edu.tr

² Öğr. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı, İstanbul, ORCHID:0000-0002-8914-1533

GİRİŞ

Sağlık yönetimi alanında akla gelen ilk kavram hastane yöneticiliğidir. Ancak unutulmamalıdır ki, hastane yöneticiliği sağlık yönetiminin sadece bir alt kavramıdır. 1910'lu yıllara kadar Dünya genelinde sağlığın yönetiminin profesyoneller tarafından sunulması tartışmalarının olmadığını söylemek mümkündür. Bu tartışmaların ilk olarak 1910'lu yıllarda başladığı ancak ilk kıvılcımın 1929 tarihinde Davis tarafından kaleme alınan "*Hospital Administration: A Career*" isimli kitap ile ortaya çıktığı bir gerçektir. Davis tarafından ele alınan bu eserden sonra başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere pek çok ülkenin sağlığın profesyoneller tarafından yönetilmesi gerektiği hususunda uzlaşmak için hem lisansüstü eğitim seviyesinde hem de lisans seviyesinde üniversitelerde program açtığı görülmektedir. Yaklaşık 100 yıllık bir geçmişi olan sağlık yönetimi eğitimi ve sonucunda unvan olarak alınan sağlık yöneticiliğinin pek çok zorluğu bulunmaktadır. Bu zorluklar arasında; sağlık sistemlerinin karmaşık yapıda hizmet sunması, sağlık insan gücünün çok farklı gruptan ve kişiden oluşması, sağlık sektöründe teknolojinin yoğun bir şekilde kullanımının günden güne artıyor oluşu ve dünyanın giderek küresel bir köy haline dönüşmesinden dolayı bireylerin daha bilinçli sağlık hizmeti tüketicisi konumuna gelmesi sayılabilmektedir. Bu zor durumlarla karşı karşıya kalmak sağlık yönetiminin ve sağlık yöneticisinin doğasında bulunmaktadır. İşte tam da bu noktada, sağlık yönetimine ve sağlık yöneticisine ihtiyaç duyulmaktadır. Burada da sağlık yönetimi alanında hizmet vermekte olan akademik personele büyük işin düştüğünü söylemek çok da yanlış bir yorum olmayacaktır.

Bu çalışmada da Türkiye'de 1963 yılından bu yana öğrenci alımı gerçekleştirilen Sağlık Yönetimi bölümünde hizmet gösteren akademik personelin profilinin belirlenmesi esas amaçlanmıştır.

Literatür Taraması

Bu bölümde, sağlık yönetiminin tanımı, sağlık yönetimi eğitiminin ortaya çıkış süreci, Dünyadaki ve Türkiye'deki Sağlık Yönetimi eğitiminden bahsedilecektir.

Sağlık Yönetimi Kavramı ve Önemi

Sağlık yönetimi ile ilgili çeşitli tanımlamaların olduğunu söylemek mümkündür. Bu tanımlamalardan bazılarına yer vermede yarar görülmektedir.

Yıldırım Kaptanoğlu tarafından bilimsel alanyazına kazandırılan çalışmada sağlık yönetimi; malzeme yönetimini, iş gücü yönetimini ve tam zamanında hizmet üretimlerinin planlamasını yapan, nitelikli ve ekonomik bir hizmet desteğini sağlayan bilim dalı

olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım Kaptanoğlu, 2011)

Sağlık Yönetimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (SAYÇEP) Raporunda ise Sağlık Yönetimi; Hem insanlar hem de diğer kaynaklar aracılığı ile belirlenen amaçların yerine getirilmesi için formal örgütlenme içerisinde ortaya konulan, birbiriyle ilişkili sosyal ve teknik işlevleri ve faaliyetleri içeren süreç olarak tanımlanmaktadır (SAYÇEP, 2017).

Bir başka tanımlamada ise sağlık yönetimi, sağlık için ayrılan kıt kaynakların etkin ve verimli kullanımını sağlamak, hastaların teşhis ve tedavisini gerçekleştirmek, hem de hekimlerin işleyişini kolaylaştırmak adına ortaya konulan bir yönetim biçimidir (Söylemez & Kaya, 2019).

Türkiye'de sağlık idareciliği mesleğinin, 22 Mayıs 2014 tarihli resmi gazete ile yürürlüğe giren "*Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik*" öncesinde herhangi bir görev tanımı bulunmamaktaydı. Görev tanımı yapılan bu yönetmelikte Sağlık Yöneticisi; Sağlık kuruluşlarında ortaya konulan çalışmaların düzenlenmesinden ve yürütülmesinden, ilgili birimlere gerekli personel, araç ve gerecin sağlanmasından, sağlık kuruluşunun bütçesinin hazırlanmasından, hasta bakım hizmet ücretlerinin saptanmasından, insan kaynakları, muhasebe, kalite ve satın alma ile ilgili alanlarda yönetim işlevlerini yerine getirmekten sorumlu olan kişi olarak tanımlanmaktadır (Resmi Gazete,2014). Ancak görev tanımı yapıldıktan sonra da "*Sağlık Yöneticisi*" unvanıyla Sağlık Bakanlığı tarafından herhangi bir atanmanın gerçekleştirilmemiş olması bir engel oluşturmaktadır.

Sağlık yönetimi eğitimi için mesleki eğitimin uygulanması gerekliliği hususunda ortak kanaate varılmıştır. Bu ortak kanaat, 2017 yılında yayımlanan Sağlık Yönetimi Çekirdek Eğitim Programında 450 saat olarak belirlenmiştir. Sağlık yönetimi eğitimi verilen üniversiteler asgari olarak bu süreyi temel alarak mesleki uygulama dersleri uygulamak yükümlülüğündedir (Söylemez & Kaya, 2019).

Sağlık yönetimi eğitimi alan ve sonucunda sağlık yönetimi unvanıyla mezun olan bir bireyin insan kaynakları planlaması, kaynak yönetimi, pazarlama, halkla ilişkiler ve finansal yönetim gibi birbirinden farklı uzmanlık alanlarında bilgiye sahip olması beklenmektedir (Çimen,2010).

Sağlık yönetimi bölümünden mezun olduktan sonra alınan unvan sağlık yöneticisi olmaktadır. Sağlık yöneticisi genel olarak, sağlık hizmetlerinin amaçlarına uygun, kaynakların etkili kullanılmasını

ve yürütülmesini sağlayan koordinatör olarak tanımlanabilmektedir (Biçer vd., 2018; Öztürk & Kıraç, 2019).

Sağlık sektöründe teknolojinin yoğun bir şekilde kullanılıyor oluşu, çok farklı meslek grubundan çok fazla sayıda istihdam olanağının olması ve eldeki kaynakların kıt olması gibi sebeplerden dolayı sağlık yöneticiliği mesleğinin dünyanın en zor mesleklerinden birisi olduğunu söylemek mümkündür (Yorulmaz,2018).

Sağlık hizmetleri yöneticiliğinin hem bir yönetim alanı olarak hem de tıbbi bakım sektörü içerisinde benzersiz bir yeri olduğunu ve bu sebeple diğer yöneticilik türlerinden ayırdığını söylemek mümkündür (Austin,1978). Bu sebepten dolayı sağlık yönetimi bölümünden mezun olan bir öğrencinin yapacağı işin öneminin ve zorluğunun farkında olması gerekmektedir (Öztürk & Ilıman,2015).

Sağlık yöneticisinin alacağı doğru kararlar ve yorumlamalar sağlık kurumlarının etkili bir şekilde yönetilmesine olanak sağlamaktadır (Biçer vd. 2018).

İnsan nüfusunda sürekli bir artışın meydana gelmesi, sağlık hizmeti ihtiyaçlarının artmasına sebebiyet vermektedir. Gelişen teknoloji ile beraber insan ömrünün uzaması sonucu olarak kronik rahatsızlıklarda artış meydana gelmiştir. Bununla birlikte günden güne sağlık hizmeti almak için bilincin artması sağlık kuruluşlarına yönelik talep ve beklentilerde değişiklik meydana getirmiştir. Bu beklentilerin de sürekli artması ve mali olarak pahalılaşması sonucu sağlık kurumlarının maliyet kalemlerinde artışın meydana geldiğinin göstergesidir. Tam da bu noktada devreye, profesyonel bir şekilde eğitimini almış sağlık yöneticisi girmektedir. Bu durum da sağlık yönetimi eğitiminin önemini vurgulamaktadır.

Dünyada Sağlık Yönetimi

Bu alan ile ilgili başlatılmış ilk eğitim programlarının hastane yönetimi adı altında başlatıldığını söylemek mümkündür. Hastane yöneticiliği başta olmak üzere sağlık yönetiminin profesyonelleşmesi ve bu konuda eğitim verilmesi gerekliliğinin anlaşılması 1910'lu yılları bulmuştur. Bu yıllarda Amerika Birleşik Devletlerinde bir hastanenin idaresinin daha işlevli hale gelmesi için özel eğitim gerektiği anlaşılmıştır. Ancak bu husus ile ilgili dönüm noktası 1929 yılında gerçekleşmiştir. Bu tarihte meydana gelen olay Michael Davis tarafından "*Hospital Administration: A Career*" isimli kitabın yayımlanmasıdır. Bu olay sağlık yönetimi ve sağlık yönetimi eğitimi için bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Davis tarafından kaleme alınan bu kitaptaki fikirler kitabın

yayımlandığı tarihten 5 yıl sonrası olan 1934 yılı itibarıyla onaylanmaya başlanmış ve ilk olarak Chicago Üniversitesinde "*Hastane Yönetimi Yüksek Lisans*" programı adıyla sağlık yönetimi eğitimi vermeye başlanmıştır (Çimen,2010; Altan,2020). Bu üniversiteden sonra 1943'te Northwestern Üniversitesi, 1946'da Columbia Üniversitesi ve 1947'de Toronto, California ve Yale Üniversiteleri de sağlık yönetimi alanında eğitim vermeye başlanmıştır (Çalışkan,2019).

Amerika Birleşik Devletlerinde Sağlık Yönetimi Üniversite Programları Birliği (Association of University Programs in Health Administration, AUPHA) 1948 yılında kurulmuştur. Bu birliğin kurulmasının altında yatan ana sebep, sağlığın ve sağlık yönetiminin gelişimidir. Bu amaçtan hareketle birlik, sağlık yönetimine rehberlik etmektedir. Bu kuruluş sadece Amerika Birleşik Devletleri sınırları içerisinde değil, uluslararası arenada hizmet vermektedir (Altan,2020). Bu kuruluşun dışında, Almanya'da 1959 yılında Hastane Enstitüsü ve yine Amerika Birleşik Devletlerinde Sağlık Yönetimi programlarını akredite etmek amacıyla 1968 yılında CAHME kurulmuştur (Çalışkan,2019).

Türkiye'de Sağlık Yönetimi

Türkiye'de sağlık yönetiminin eğitime kazandırıldığı yıl 1963 yılıdır. 1963 yılında Sağlık Yönetimi Bölümü Türkiye'de Sağlık Bakanlığına bağlı olarak 3 sene teorik, 1 sene ise uygulamalı eğitim olmak üzere 4 yıllık eğitim veren yüksekokul olarak kurulmuştur (Aydın,2009; Söylemez & Kaya,2019). 1970 senesinde ise Hacettepe Üniversitesinde Hastane İdaresi adıyla Lisansüstü seviyede program kurulmuş ve bu durum 1975 yılına kadar devam etmiştir. 1975 senesinin ise Türkiye'de Sağlık Yönetimi için dönüm noktası olduğunu söylemek çok da yanlış bir yorum olmayacaktır. Zira 1975 senesinde Hacettepe Üniversitesinde Sağlık İdaresi Yüksekokulu kurulmuş ve lisansüstü programa ek olarak 4 yıllık lisans seviyesinde eğitim olanağı sağlanmıştır. Hem Sağlık Bakanlığına bağlı olarak kurulan hem de Hacettepe Üniversitesine bağlı olarak kurulan programlar 1982 senesinde birleştirilip, Hacettepe Üniversitesi bünyesinde eğitim faaliyetlerini sürdürmüştür. 2007 yılı itibarıyla de Sağlık İdaresi Bölümü (sonradan adı Sağlık Yönetimi olarak değiştirilmiştir) Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesine bağlanmıştır (Aydın,2009).Sağlık yönetimi ve sağlık yönetimi bölümünde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalar bilimsel literatürde yer almaktadır (Yorulmaz&Gençtürk,2019; Ulusoy vd. 2014; Koçyiğit vd. 2016; Şener vd. 2010;Gül vd.2015).

YÖNTEM

Bu çalışmada, lisans düzeyinde öğrenim görülen sağlık yönetimi bölümü yer almaktadır. Sağlık yönetimi bölümünün yer aldığı üniversiteler 2021 ÖSYS kılavuzuna göre belirlenmiştir. Toplamda 82 üniversitede lisans düzeyinde sağlık yönetimi eğitimi verilmektedir. Bunlardan 2'si açık öğretim; 19'u vakıf üniversitesi ve 61'i devlet üniversitesidir. Açık Öğretim fakülteleri ve KKTC'de bulunan 3 üniversite hariç 77 üniversitenin tamamı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Eylül 2021 tarihinde betimsel tarama modeli özelliği taşıyan bu çalışmanın evrenini bu 82 üniversite oluşturmaktadır. 2021 yılı ÖSYS kılavuzuna göre öğrenci kabulü gerçekleştirilmeyen ancak hali hazırda

lisans düzeyinde sağlık yönetimi programında aktif öğrencisi bulunan üniversiteler kapsam dışında tutulmuştur. Bu durum, çalışmanın kısıtlılığını oluşturmaktadır. Örnekleme kapsamına alınan 77 üniversitenin akademik personelinin eğitim bilgilerine YÖK Akademik sisteminden ulaşılmıştır. YÖK Akademik sisteminde eğitim bilgileri yer almayan akademik personel araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Bu durum da bu çalışmanın bir diğer kısıtlılığını oluşturmaktadır.

BULGULAR

Bu bölümde, çalışmada ulaşılan 77 üniversite ve üniversitelerdeki akademik personelin dağılımına yer verilecektir.

Tablo 1. 2021 YKS Kılavuzuna Göre Bünyesinde Lisans Düzeyinde Sağlık Yönetimi Bölümü Bulunan Üniversiteler

ÜNİVERSİTE	TÜR	Gümüşhane Üniversitesi	Devlet
Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi	Devlet	Hacettepe Üniversitesi	Devlet
Aksaray Üniversitesi	Devlet	Hitit Üniversitesi	Devlet
Anadolu Üniversitesi	Açıköğretim *	Iğdır Üniversitesi	Devlet
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Devlet	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Devlet
Ankara Üniversitesi	Devlet	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	Devlet
Ankara Yıldırım Bayezid Üniversitesi	Devlet	İzmir Bakırçay Üniversitesi	Devlet
Ardahan Üniversitesi	Devlet	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	Devlet
Artvin Çoruh Üniversitesi	Devlet	Kars Kafkas Üniversitesi	Devlet
Atatürk Üniversitesi	Açıköğretim*	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Devlet
Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi	Devlet	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Devlet
Batman Üniversitesi	Devlet	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Devlet
Bayburt Üniversitesi	Devlet	Kayseri Üniversitesi	Devlet
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Devlet	Kırıkkale Üniversitesi	Devlet
Bingöl Üniversitesi	Devlet	Kırklareli Üniversitesi	Devlet
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Devlet	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Devlet
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Devlet	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi	Devlet
Çankırı Karatekin Üniversitesi	Devlet	Marmara Üniversitesi	Devlet
Dicle Üniversitesi	Devlet	Mersin Üniversitesi	Devlet
Düzce Üniversitesi	Devlet	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Devlet
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	Devlet	Munzur Üniversitesi	Devlet
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Devlet	Muş Alparslan Üniversitesi	Devlet

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi	Devlet
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Devlet
Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Devlet
Ordu Üniversitesi	Devlet
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Devlet
Sağlık Bilimleri Üniversitesi(Ankara)	Devlet
Sağlık Bilimleri Üniversitesi(İstanbul)	Devlet
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Devlet
Sakarya Üniversitesi	Devlet
Samsun Üniversitesi	Devlet
Selçuk Üniversitesi	Devlet
Sinop Üniversitesi	Devlet
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Devlet
Süleyman Demirel Üniversitesi	Devlet
Şırnak Üniversitesi	Devlet
Tarsus Üniversitesi	Devlet
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Devlet
Trakya Üniversitesi	Devlet
Uşak Üniversitesi	Devlet

*: *Açık Öğretim Fakültesi*

** : *KKTC' de bulunan Üniversiteler*

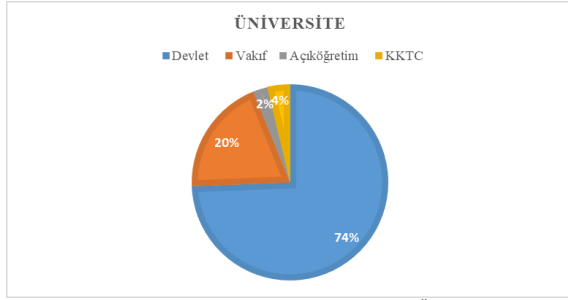
Tablo 1' de görüldüğü üzere 2021 YKS Kılavuzuna göre 82 Üniversitede lisans düzeyinde sağlık yönetimi bölümü bulunmaktadır. Bu Üniversitelerin 61'i devlet üniversitesi, 2'si açık öğretim fakültesi, 16'sı Türkiye'de bulunan vakıf üniversitesi, 3'ü ise KKTC'de bulunan vakıf üniversitesidir.

Şekil 1. de görüldüğü üzere Türkiye'de Sağlık Yönetimi Bölümünün yer aldığı üniversitelerin %74'ü Devlet Üniversitesinden, %20'si Vakıf Üniversitesinden, %2'si açık öğretim ve %4'ü

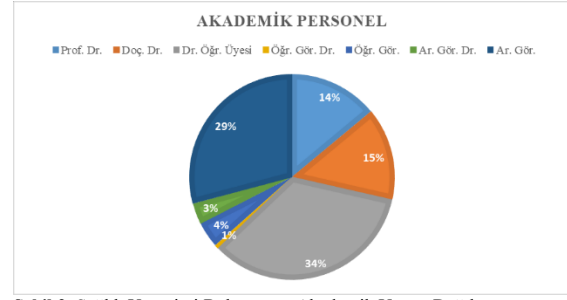
Yozgat Bozok Üniversitesi	Devlet
Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	Vakıf
Avrasya Üniversitesi	Vakıf
Başkent Üniversitesi	Vakıf
Beykent Üniversitesi	Vakıf
Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi	Vakıf
Demiroğlu Bilim Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Arel Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Aydın Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Gelişim Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Medipol Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	Vakıf
İstinye Üniversitesi	Vakıf
Toros Üniversitesi	Vakıf
Üsküdar Üniversitesi	Vakıf
Yüksek İhtisas Üniversitesi	Vakıf
Doğu Akdeniz Üniversitesi	Vakıf**
Girne Amerikan Üniversitesi	Vakıf**
Lefke Avrupa Üniversitesi	Vakıf**

KKTC de bulunan vakıf üniversitesinden oluşmaktadır.

Lisans düzeyinde öğrenim görülen "Sağlık Yönetimi" Bölümünün akademik unvan dağılımını Tablo 2'de görülmektedir. Tablo incelendiğinde 72 Prof. Dr. 75 Doç. Dr. 117 Dr. Öğr. Üyesi, 3 Öğr. Gör. Dr. 21 Öğr. Gör. 17 Ar. Gör. Dr. ve 150 Ar. Gör. den oluşan öğretim üyesi ve öğretim elemanı sayısının toplamının 515 olduğu görülmektedir. Bu durumun Şekil 2'de görsel açıdan gösterimi yer almaktadır.

Şekil 1. Türkiye'de Sağlık Yönetimi Bölümü Bulunan Üniversitelerin Yüzdelik Dağılımı

Şekil 2. Sağlık Yönetimi Bölümünün Akademik Unvan Dağılımı

Tablo 2. Sağlık Yönetimi Bölümünün Akademik Unvan Dağılımı

Akademik Unvanlar							
Prof. Dr.	Doç. Dr.	Dr. Öğr. Üyesi	Öğr. Gör. Dr.	Öğr. Gör.	Ar. Gör. Dr.	Ar. Gör.	Toplam
72	75	177	3	21	17	150	515

Şekil 2 de sağlık yönetimi bölümünde görev yapan 515 akademik personelin unvanlara göre dağılım oranı verilmiştir. Buna göre %34'ü Dr. Öğr. Üyesi,

%29'u Arş. Gör., %15'i Doç. Dr., %14'ü Prof Dr., %4'ü Öğr. Gör., %3'ü Arş. Gör. Dr. ve %1'i Öğr. Gör. Dr. den oluşmaktadır.

Tablo 3. Sağlık Yönetimi Akademik Personelinin Öğrenim Gördüğü Alan Bilgisi

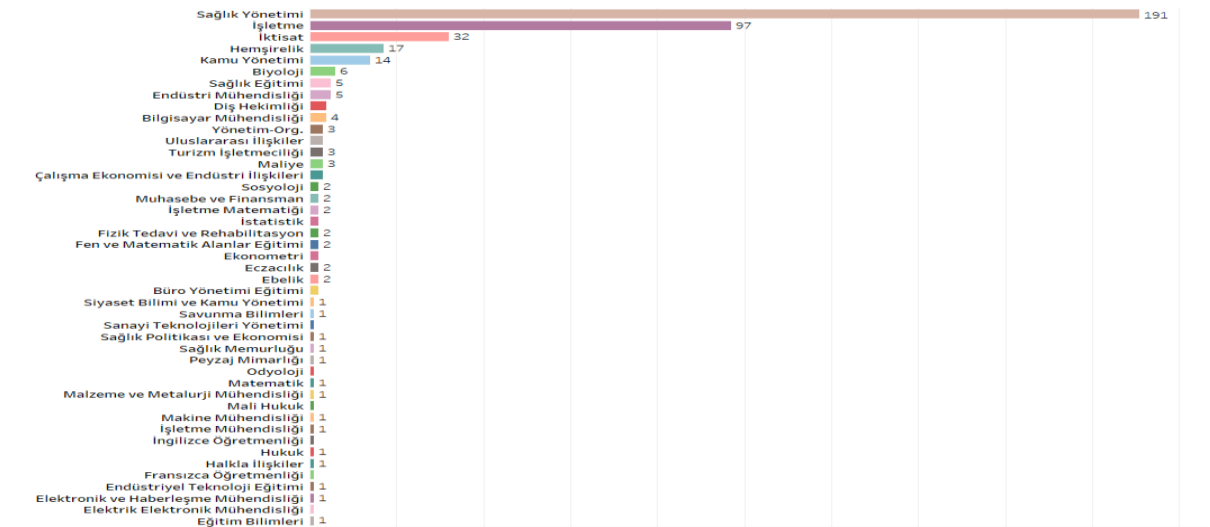
Program	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora
Adli Kimya ve Adli Toksikoloji			1
Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi			1
Avrupa Birliği		2	2
Bilgisayar Mühendisliği	4	1	1
Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi			2
Biyoloji	6	3	3
Biyomedikal Mühendisliği		1	
Büro Yönetimi Eğitimi	2	2	
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	3	2	2
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları		1	1
Dış Hekimliği	4		
Ebelik	2		
Eczacılık	2	1	1
Eğitim Bilimleri	1	2	2
Ekonometri	2		
Elektrik Elektronik Mühendisliği	1	1	
Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği	1		
Endüstri Mühendisliği			5
Endüstriyel Teknoloji Eğitimi			1
Felsefe Tarihi			1
Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi	2	1	
Finansal Piyasalar ve Yatırım Yönetimi			1
Finansman			1 2
Fitoterapi			1
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	2	1	1
Fransızca Öğretmenliği			1
Gazetecilik			1
Halk Sağlığı			6 7
Halkla İlişkiler	1	2	3
Hemşirelik			17 7 4
Hukuk			1 1
İktisat			32 18 18
İngilizce Öğretmenliği			1
İnsan Kaynakları Yönetimi			0 2 0
İstatistik			2 3
İş Sağlığı ve Güvenliği			1
İşletme			97 83 95
İşletme Matematiği			2
İşletme Mühendisliği			1 2 3

İşletme Politikası	1
Kalite Yönetimi	1
Kamu Yönetimi	14 9 8
Klinik Bilimler (Diş Hekimliği)	2
Makine Mühendisliği	1
Mali Hukuk	1 1 0
Maliye	3 3 3
Malzeme Tedarik ve Lojistik Yönetimi	1
Malzeme ve Metalurji Mühendisliği	1 1
Matematik	1
Muhasebe ve Finansman	2 17 14
Odyoloji	1 1
Örgütsel Davranış	1
Pazarlama	5 2
Peyzaj Mimarlığı	1 1 1
Sağlık Bilişimi	1
Sağlık Eğitimi	5 2
Sağlık Ekonomisi	1
Sağlık Memurluğu	1
Sağlık Politikası ve Ekonomisi	1 1
Sağlık Yönetimi***	19 19 18
	1 6 7

Sanayi Teknolojileri Yönetimi	1
Savunma Bilimleri	1
Sayısal Yöntemler	3 3
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	1
Sosyoloji	2 1 1
Sürdürülebilir Büyüme ve Kalite Yönetimi	2
Tedarik Zinciri Yönetimi	1
Teknik Bilimler	1
Tıbbi Mikrobiyoloji	1
Tıp	22
Tıp Tarihi ve Etik	1 1
Tıpta Uzmanlık	15
Turizm İşletmeciliği	3 2 1
Uluslararası İlişkiler	3 1
Uluslararası İşletmecilik	1
Üretim Yönetimi ve Pazarlama	3
Yönetim Bilimleri	2 1
Yönetim Bilişim Sistemleri	1
Yönetim-Org.	3 14 14
Toplam	43 44 40
	0 0 9
Genel Toplam	1279

***: Sağlık Kurumları Yönetimi, Sağlık Yönetimi, Sağlık İdaresi, Hastane İşletmeciliği vb. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Yüksek Öğretim Yürütme Kurulu'nun 16/11/2016 tarihli toplantısında 2547 sayılı kanunun 2880 Sayılı Kanun'la değişik 7/d-2 ve 7/h maddeleri uyarınca farklı isimlerdeki denkliği kabul görmüş tüm bölüm adlarının Sağlık Yönetimi olarak

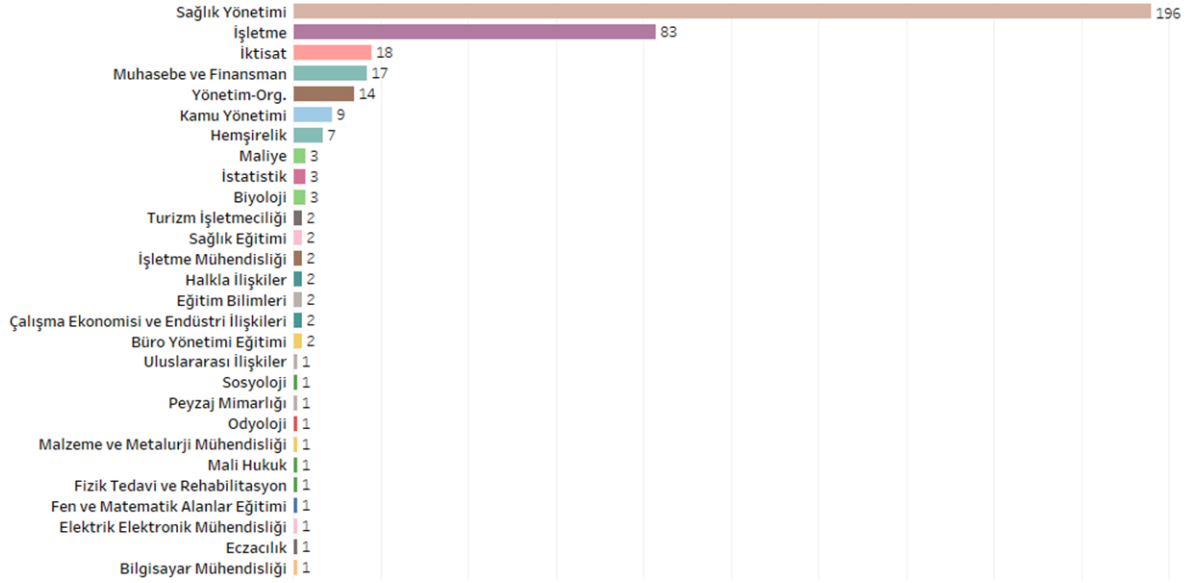
değiştirilmesi kararı alınmıştır. Bu çalışmada bu durum göz önüne alınmış olup, akademik personelin eğitim görmüş olduğu Sağlık Kurumları Yöneticiliği, Sağlık Kurumları İşletmeciliği, Sağlık İdaresi, Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bölümleri "Sağlık Yönetimi" olarak değerlendirilmiştir.

Şekil 3. Sağlık Yönetimi Bölümü Akademisyenlerinin Lisans Mezuniyet Dağılımı

Şekil 3'de Sağlık yönetimi bölümü kadrolarında görev yapan akademik personelin lisans mezuniyeti verilmiştir. Lisans mezuniyet alanlarından en çok Sağlık Yönetimi yer alırken İşletme, iktisat,

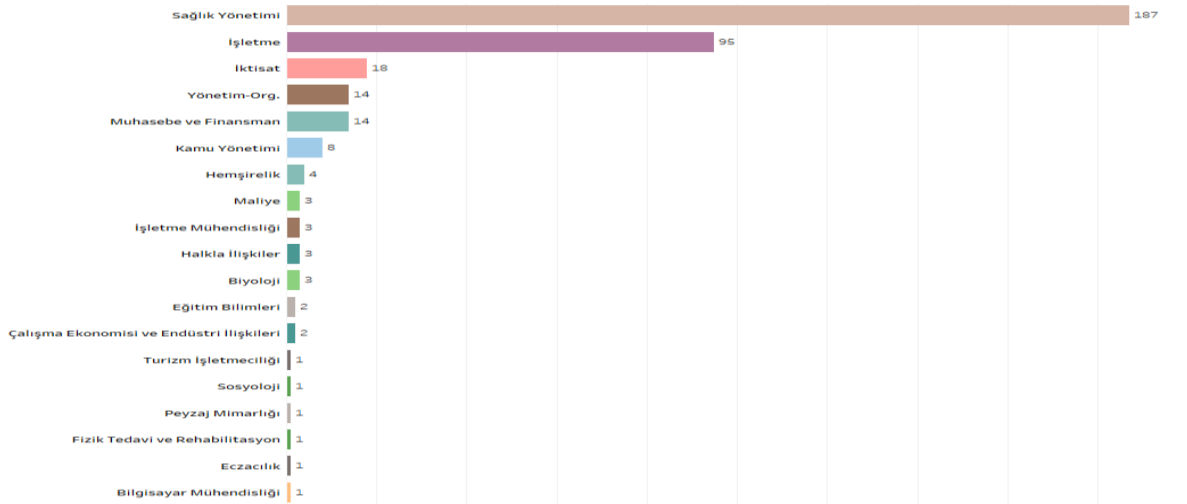
hemşirelik, kamu yönetimi görülmektedir. Bunun yanı sıra Biyoloji, Mühendislik bölümleri, Öğretmenlik bölümlerinden de mezuniyet alanlarına rastlanmaktadır.

Şekil 4. Sağlık Yönetimi Bölümü Akademisyenlerinin Yüksek Lisans Mezuniyet Dağılımı

Sağlık yönetimi bölümü kadrolarında görev yapan akademik personelin yüksek lisans mezuniyet dağılımı Şekil 4'de verilmiştir. Bu dağılımda en yüksek oran sağlık yönetimi bölümünden

oluşmaktadır. Mezuniyet alanlarında yer alan bölümler sırası ile işleme, iktisat, muhasebe ve finans, yönetim organizasyon, kamu yönetimi, hemşirelik ve maliye, istatistik, biyoloji gelmektedir.

Şekil 5. Sağlık Yönetimi Bölümü Akademisyenlerinin Doktora Mezuniyet Dağılımı

Şekil 5'de Sağlık yönetimi bölümü kadrolarında görev yapan akademik personelin doktora mezuniyet dağılımı verilmiştir. En yüksek oran Sağlık Yönetimi alanında olsa da sırası ile işletme, iktisat, yönetim organizasyon, muhasebe finans, kamu yönetimi, hemşirelik ve maliye, işletme

mühendisliği, halkla ilişkiler, biyoloji doktora mezuniyet alanları yer almaktadır. Alan dışı mezuniyetler sosyoloji, mühendislik, eczacılık bölümlerinden mezun olan akademik personelin olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Sağlık sektörünün profesyoneller tarafından yönetilmesi gerekliliği sağlık yönetimi bölümünün yapı taşı oluşturmuştur. Bu doğrultuda ilk olarak Sağlık Yönetimi Bölümünün gerekliliğinin 1910'lu yıllarda ABD' de tartışılmaya başlandığı görülmektedir. Nitekim bu doğrultuda 1929 tarihli kitapta Michael Davis hastane yönetiminin profesyoneller tarafından yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Davis'in kitabının yayımlandığı tarihten 5 yıl sonra sağlık yönetimi ile ilgili ilk lisansüstü eğitim programının açıldığı görülmektedir. Günümüzde de devamı yaklaşık 90 yıldır devam eden bu lisansüstü programın dışında sağlık yönetimi bölümünün lisans hatta ön lisans düzeyinde de okutulduğu görülmektedir. Bu çalışma kapsamında da Türkiye'de öğrenim görülen Sağlık Yönetimi bölümünde görev yapmakta olan akademik personelin profilinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Yapılan analiz sonucunda görülen sağlık yönetimi bölümünde görev yapmakta olan akademik personelin pek çoğunun Sağlık Yönetimi kökenli olduğudur. Sağlık yönetimi sonrasında ise Tıp, İşletme ve Yönetim-Organizasyon bölümlerinden mezun olan bilim insanlarının Sağlık Yönetimi programında akademik personel olarak görev yaptığını söylemek mümkündür. Sağlık ve yönetimin bir arada multidisipliner bir şekilde görüldüğü sağlık yönetimi bölümünde Tıp, İşletme ve Yönetim-Organizasyon kökenli akademik personelin bulunmasının çok da absürt bir durum olmadığını söylemek mümkündür. Ancak bu durumun yanı sıra, sağlık yönetimi bölümüne çok zıt olduğu düşünülen Bilgisayar Mühendisliği, Biyoloji, Fen ve Matematik alanları eğitimi gibi programlardan mezun olan bilim insanlarından da sağlık yönetimi bölümünde akademik personel olarak görev yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun sağlık yönetimi bölümleri bulunan üniversitelerde eğitim gören ve/veya görmek isteyen öğrenciler için kaygı verici bir durum olduğu söylenebilmektedir. Nasıl ki bir mühendislik veya eğitim fakültesinde işletme, sağlık yönetimi kökenli

bir bilim insanının akademik personel olarak görev yapmasının sakıncası var ise, sağlık yönetimi bölümünde de bir eğitim fakültesi mezunu veya bir mühendislik mezunu bilim insanının akademik personel olarak görev yapmasının sakıncası bulunmaktadır.

Bu durumun önüne geçmek için ise en önemli durumun sağlık yönetimi bölüm mezunu (mümkünse lisanstan doktora kadar aynı bölüm) bilim insanlarının sağlık yönetimi bölümündeki akademik kadrolardaki sayısının artırılması olduğu söylenebilir.

Sağlık yönetimi bölümünün karşılaştığı sorunlarının belirlenmesi maksadıyla yapılan Yorulmaz (2018)in çalışmasında; ulaşılan üç ana temel sorundan biri eğitici kaynaklı sorunlar olarak bulunmuştur. Alanda istihdam edilen akademisyenlerin farklı alandan oluşu sağlık yönetimin geleceği için sorun teşkil ettiğini söylemek mümkündür.

İstihdam sürecinde kadro taleplerinde üniversitelerin bu konuda daha titiz ve özen gösterilmesi önerilmektedir.

Artan üniversite sayısı, akademik personel açığını da beraberinde getirmesi ile sağlık yönetimi alanında da akademik boşluğun oluşması sorunuyla karşılaşılmaktadır. Sağlık yönetimi alanında lisans başta olmak üzere yüksek lisans ve doktora uzmanlık alanlarında aynı alan doğrultusunda ilerlenmesi nitelikli eğitim, kalitesi öğrenci yetiştirilmesi noktasında önem arz edecektir. Alanda uzman hocalardan yararlanılması noktasında fakültelerde ders veren hocalarımızın belirlenmesinde alan sınırlandırılmasının avantaj olacağı görülmektedir. Etkili bir eğitim programının hazırlanması, nitelikli saha çalışmaları yetiştirmek için alanında uzmanlaşmış bilim insanlarının üniversitelerin bünyesinde yer almasına bağlıdır. Sağlık yönetiminin uzun yıllardır gelişimi alanı bir bilim dalı olarak kabul görmüş olmasının sonucu olarak eğitim alanında ve çalışma sahasında da stratejik ilerlemenin olması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Altan, E. (2020). *Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Bölümü Seçmelerine Etki Eden Faktörler (Üsküdar Üniversitesi Örneği)* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Austin, C. J. (1978). *What is Health Administration*, New York SP Medical and Scientifics Books.
- Aydın, İ. (2009). Sağlık Yönetimi Alanında Lisans Eğitimi Almış Sağlık Çalışanlarının Çalışma Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi. *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Kurumları Yönetimi, Ankara.*
- Bıçer, E. B., Aydın, Y. ve İlman, E. (2018). Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin Muhasebe Dersine Karşı Tutumlarının Başarı Düzeylerine Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 179-200.
- Çalışkan, Ş. (2019). *Mesleki uygulama beklentilerinin kariyer motivasyonu üzerine etkisi: Sağlık yönetimi bölümü öğrencilerine yönelik bir araştırma* (Doctoral dissertation, Necmettin Erbakan University (Turkey)).
- Çimen, M. (2010). Sağlık Yönetimi ve Sağlık Yönetim Eğitimi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (3), 136-139.
- Gül, İ., Yeşiltaş, A. ve Keklik, B. (2015). Sağlık Yönetimi Lisansüstü Programlarında Yapılan Tezlerin Profili-Profile Of The Thesis Made In Health Management Postgraduate Programs. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(13), 231-244.
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140522-14-1.pdf>, Erişim tarihi: 27.01.2022
- Koçyiğit Çil, S., Doğan, E. ve Taş, E. (2016). Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Derslerindeki Başarılarını Etkileyen Faktörlerle İlgili Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma (Ankara Üniversitesi Ve Gazi Üniversitesi Örneği)-A Research On Determining The Views Of Health Management. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 222-252.
- Öztürk, Y. E. ve Kırac, R. (2019). Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin Staj Eğitimi Konusundaki Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 5(1), 14-29.
- Öztürk, Z. ve İlman, E. (2015). Sağlık Yönetimi ve İşletmeciliği Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Bölümü Tercih Nedenleri ile Beklenti ve Motivasyon Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 71-93.
- Sağlık Yönetimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı, 2017 (SAYÇEP 2017),
- Söylemez, Ş. Ç. ve Kaya, Ş. D. (2020). Mesleki Uygulama Beklentilerinin Kariyer Motivasyonu Üzerine Etkisi: Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(28), 855-874.
- Şener, E., Erdem, R. ve Akçakanat, T. (2010). Türkiye'de Lisans Düzeyinde Sağlık Yöneticisi Yetiştiren Kurumların Akademik Ve Eğitsel Profili. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 13(1), 29-44.
- Ulusoy, H. Tosun, N. ve Aydın, J.C. (2014). Türkiye'de Sağlık Yönetimi Alanında Lisans Eğitimini Sürdürmekte Olan Öğrencilerin Genel Profilinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 1(2), 10-22.
- Yıldırım Kaptanoğlu A., Sağlık Yönetimi, 2011 1. Baskı, Beşir Kitapevi, İstanbul
- Yorulmaz, M. (2019). Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Bölümü Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(1), 74-82.
- Yorulmaz, M. ve Gençtürk, M. (2018). Türkiye'de Sağlık Yönetimi Mesleğinin Karşılaştığı Temel Sorunlar: Nitel Bir Çalışma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 6(4), 1310-1321.